

## سوالات درس پانزده مطالعات اجتماعی نهم

ص ۹۸

**نکته:** پس از کودتای ۲۸ مرداد و بازگشت محمدرضا شاه به سلطنت، فصل جدیدی از نفوذ و سلطه آمریکا بر ایران آغاز شد.

۱- هدف آمریکا از ایجاد تغییرات در امور اجتماعی و اقتصادی ایران چه بود؟ جلوگیری از قیام های مردمی و حفظ حکومت پهلوی

۲- آمریکاییها برای جلوگیری از وقوع قیامهای مردمی و حفظ حکومت پهلوی، به شاه توصیه کردند که در امور مختلف اجتماعی و اقتصادی کشور چه تغییراتی ایجاد کند؟ تصویب نامه انجمن های ایالتی و ولایتی - اصول شش گانه (انقلاب سفید)

۳- اساسی ترین تغییرات در تصویب نامه انجمن های ایالتی و ولایتی چه بود؟ الف) لغو شرط مسلمان بودن برای انتخاب کنندگان و انتخاب شوندگان. ب) شرط سوگند به قرآن یاد کردن از سوی انتخاب شوندگان به سوگند به کتاب آسمانی تبدیل شد

۴- به چه دلیل علما با تصویب نامه ی انجمن های ایالتی و ولایتی مخالفت کردند؟ حکومت پهلوی به ظاهر وانمود میکرد که با این تغییرات قانونی قصد دارد مردم را در فعالیتهای اجتماعی مشارکت بدهد. اما در واقع هدف او تضعیف هویت اسلامی جامعه ایران بود به همین دلیل علما با آن مخالفت کردند.

**نکته:** برجسته ترین مخالفان تصویب نامه های ایالتی و ولایتی ، عالمی شجاع به نام آیت الله سید روح الله خمینی بود که در قم اقامت داشت

۵- چرا امام خمینی با تصویب نامه انجمن های ایالتی و ولایتی مخالفت کرد؟ نتیجه آن چه شد؟ امام خمینی می دانست که هدف حکومت از این تغییرات ، مخالفت با اسلام و تخریب ارزش های اسلامی است **نکته:** سرانجام در نتیجه ی مخالفت جدی امام و سایر علما دولت مجبور شد تصویب نامه انجمن های ایالتی و ولایتی را لغو کند.

۶- هدف شاه از برگزاری همه پرسی اصول شش گانه (انقلاب سفید) چه بود؟ محمدرضا شاه پیروی از سیاست های آمریکا را برای حفظ حکومت خود ضروری می دانست . به همین دلیل مدت کوتاهی پس از لغو تصویب نامه ی انجمن های ایالتی و ولایتی ، اعلام کرد که اصول شش گانه را با عنوان انقلاب سفید به همه پرسی خواهد گذاشت.

۷- چه کسانی به مخالفت با اصول شش گانه شاه پرداختند؟ چرا؟ امام خمینی و سایر علمای مبارز مخالفت کردند. زیرا از اهداف و پیامدهای واقعی این اصول آگاه بودند و یقین داشتند که اجرای این اصول، موجب افزایش سلطه ی امریکا بر ایران و وابستگی سیاسی و اقتصادی کشور ما به بیگانگان می شود.

**نکته:** در برخی از شهرها مانند تهران و قم مردم تظاهرات کردند و مخالفت خود را با اصول شش گانه و همه پرسی نشان دادند.

**نکته:** همه پرسی اصول شش گانه با وجود اعتراضهای مردمی، در بهمن ۱۳۴۱ برگزار شد و حکومت پهلوی نیز اعلام کرد که بیشتر مردم با اصول شش گانه موافق اند

### ص ۹۹

۸- امام خمینی در محرم سال ۱۳۴۲ چه توصیه ای به مداحان و سخنرانان مذهبی کرد؟ یادآوری کرد که سکوت در برابر حکومت ستمگر، کمک به دشمنان اسلام است و از آنان خواست که خطر اسرائیل را به مردم گوشزد کنند.

۹- چرا امام خمینی در محرم سال ۴۲ از مداحان و سخنرانان خواست که خطر اسرائیل را به

مردم گوشزد کنند؟ در آن زمان، حکومت پهلوی با اسرائیل رابطه برقرار کرده بود. رژیم پهلوی ۷۰ درصد از نفت اسرائیل را تأمین میکرد و هیچ گاه موضعگیری ای علیه تجاوز و اشغالگری های اسرائیل نمی کرد

**نکته:** امام خمینی در عصر عاشورا (۱۳ خرداد ۱۳۴۲) در مدرسه فیضیه قم سخنرانی تاریخی کرد.

۱۰- سخنان امام خمینی در عصر عاشورای سال ۱۳۴۲ در باره چه مسائلی بود؟ رژیم با امام چگونه

برخورد کرد؟ شاه را به دلیل ستمگری، همکاری با اسرائیل و وابستگی به آمریکا به شدت محکوم کرد. دو روز بعد مأموران رژیم شبانه به خانه ی امام ریختند و ایشان را دستگیر و پس از انتقال به تهران در یکی از پادگان های نظامی زندانی کردند.

۱۱- شدیدترین اعتراض ها به دستگیری امام خمینی، در کدام شهرهای کشور صورت گرفت؟ قم

-تهران - ورامین.

۱۲- قیام ۱۵ خرداد ۴۲ چگونه شکل گرفت؟ دستگیری امام خمینی، موجب خشم و اعتراض گسترده ی

مردم مسلمان ایران در شهرهای مختلف شد. رژیم شاه که از حرکت سریع و فراگیر مردم به وحشت افتاده بود به مأموران خود دستور داد که تظاهر کنندگان را به گلوله ببندند و قیام را سرکوب کنند.

۱۳- قیام ۱۵ خرداد ۴۲ چه اثراتی داشت؟ قیام ۱۵ خرداد اگر چه به زور اسلحه و با خشونت مأموران رژیم

سرکوب شد، بر خشم و نفرت مردم انقلابی نسبت به شاه و عوامل حکومت او افزود و انگیزه ی آنان را برای مبارزه تا سرنگونی حکومت پهلوی تقویت کرد.

۱۴- منظور از لایحه ی مصونیت قضایی یا حق کاپیتولاسیون (قضاوت سپاری) چیست؟ بر اساس این مصونیت ، اگر آمریکایی ها در ایران مرتکب هر جرمی می شدند ، دادگاه های ایران حق رسیدگی به جرم آنها را نداشتند.

۱۵- واکنش امام خمینی در مقابل لایحه ی حق کاپیتولاسیون (قضاوت سپاری) چه بود؟ امام خمینی در یک سخنرانی مهم، دادن مصونیت قضایی به آمریکاییان را اقدامی ذلت بار و خلاف استقلال کشور شمرد و شاه را به سبب وابستگی به آمریکا به شدت سرزنش کرد

ص ۱۰۰

۱۶- امام خمینی در ۱۳ آبان ۱۳۴۲ به کجا تبعید شدند؟ حکومت پهلوی دریافت که امام اهل سازش و سکوت نیست. بنابراین، در ۱۳ آبان ۱۳۴۳ ایشان را به ترکیه تبعید کرد. حدود یک سال بعد، تبعیدگاه امام از ترکیه به عراق تغییر یافت و تا مهر ۱۳۵۷ امام در شهر نجف ساکن بود

۱۷- امام خمینی در تبعید ، به چه شکل هایی مبارزات خود را ادامه می دادند؟ امام خمینی در تبعید نیز به مبارزه ادامه داد و با صدور اعلامیه و فرستادن پیام، مردم و گروه های سیاسی را به مبارزه با حکومت پهلوی دعوت می کرد.

نکته: محل های تبعید امام خمینی به ترتیب: ترکیه ، عراق (نجف) ، فرانسه (نوفل لوشاتو در حومه ی پاریس)

۱۸- اقدامات امام خمینی را در مبارزه با حکومت پهلوی به ترتیب روی نمودار بنویسید؟

مخالفت با اصول شش گانه (انقلاب سفید)	مخالفت با تصویب نامه انجمن های ایالتی و ولایتی	قیام ۱۵ خرداد	مخالفت با کاپیتولاسیون	ادامه مبارزه در دوران تبعید
--	--	---------------	---------------------------	--------------------------------

۱۹- مبارزه ی ملت ایران پس از تبعید امام خمینی به چه صورت ادامه یافت؟ قشرهای مختلف مردم به ویژه روحانیون ، فرهنگیان ، دانشجویان و بازاریان پس از تبعید رهبر نهضت به مبارزه ادامه دادند . آنها به پیروی از امام ، مبارزه را وظیفه ای دینی و شرعی می دانستند .

۲۰- نحوه ی مبارزه ی آیت الله مطهری و دکتر علی شریعتی و آیت الله طالقانی به چه شکلی بود؟ آنان می کوشیدند با سخنرانی ، نوشتن کتاب و مقاله و برگزاری کلاس های تفسیر قرآن و نهج البلاغه در مساجد و حسینیه ها و دانشگاه ها ، اسلام انقلابی را به جوانان معرفی کنند.

**نکته:** برخی عالمان و اندیشمندان مانند آیت الله مطهری و دکتر شریعتی و آیت الله طالقانی می کوشیدند با سخنرانی،نوشتن کتاب و ...اسلام انقلابی را به جوانان معرفی کنند.

## ص ۱۰۱

**نکته:** در سال ۱۳۵۶چنین به نظر می رسید که حکومت پهلوی در اوج قدرت است.

**۲۱- چرا در سال ۱۳۵۶چنین به نظر می رسید که حکومت پهلوی در اوج قدرت است؟** در آن

زمان، شاه اکثر مخالفان خود را سرکوب کرده بود. آمریکا و بسیاری از کشورهای قدرتمند نیز از حکومت او پشتیبانی می کردند

**۲۲- چه دلایلی مردم از شاه و سیاست های او ناراضی بودند؟** به دلیل مسائل و مشکلات مختلف

فرهنگی ، سیاسی و اقتصادی . زیرا : الف)حکومت پهلوی به فرهنگ و ارزش های اسلامی توجهی نداشت و برنامه های رادیو و تلویزیون و سینما در جهت تضعیف ارزشهای اسلامی بود ب) وابستگی سیاسی حکومت پهلوی به بیگانگان و نفوذ و دخالت کشورهای خارجی به ویژه آمریکا ج) استبداد و سرکوب د) رژیم پهلوی حقوق ملت و اصول قانون اساسی مشروطه را نادیده می گرفت . ه) نمایندگان مجلس شورای ملی و هیئت وزیران در برابر شاه هیچ اختیاری نداشتند . و) روزنامه ها نیز آزادی نداشتند و نمی توانستند از شاه و مقام های حکومتی انتقاد کنند ی) ساواک ومأموران نظامی با انواع شکنجه ها ، مخالفان را سرکوب می کردند ز) حیف و میل و غارت ثروت و سرمایه های ملی کشور توسط خاندان پهلوی

## ص ۱۰۲

**۲۳- دلایل سیاسی ، فرهنگی ، اجتماعی و اقتصادی ناراضی مردم از حکومت شاه را به تفکیک**

**بنویسید . (فعالیت ۴)**

دلایل سیاسی	وابستگی سیاسی حکومت پهلوی به بیگانگان و نفوذ و دخالت کشورهای خارجی به ویژه آمریکا نمایندگان مجلس شورای ملی و هیئت وزیران در برابر شاه هیچ استقلاله نداشتند
دلایل فرهنگی و اجتماعی	روزنامه ها نیز آزادی نداشتند و نمی توانستند از شاه و مقام های حکومتی انتقاد کنند ساواک ومأموران نظامی با انواع شکنجه ها ، مخالفان را سرکوب می کردند و عده زیادی به اعدام و زندان و تبعید محکوم شده بودند
اقتصادی	حیف و میل و غارت ثروت و سرمایه های ملی کشور توسط خاندان پهلوی

**۲۴- چه چیزی همچون کبریتی بر انبار باروت انقلاب بود؟ توضیح دهید.** مجالس ختم حاج آقا مصطفی خمینی در برخی شهرها برگزار شد و مردم ضمن ابراز ارادت و احترام به امام خمینی، خشم خود را نسبت به حکومت شاه نشان دادند. شاه و درباریان که از اقدام ملت در گرامیداشت یاد و نام امام و فرزندش خشمگین شده بودند، مقاله توهین آمیزی نسبت به ایشان در روزنامه اطلاعات منتشر کردند. این مقاله همچون کبریتی بر انبار باروت انقلاب بود.

**۲۵- قیام ۱۹ دی ماه ۱۳۵۶ مردم قم را شرح دهید؟** مردم قم در ۱۹ دی ۱۳۵۶ در اعتراض به انتشار مقاله ی توهین آمیز نسبت به امام در روزنامه اطلاعات، به تظاهرات پرداختند و مأموران حکومت این تظاهرات را به خاک و خون کشیدند.

**۲۶- قیام ۲۹ بهمن ۱۳۵۶ مردم تبریز را توضیح دهید؟** مردم تبریز به مناسبت چهلم شهدای ۱۹ دی قم، در روز ۲۹ بهمن قیام کردند و تعداد زیادی از آنها شهید و زخمی شدند.

**نکته:** یکی از خونین ترین رویدادهای دوران انقلاب اسلامی در روز ۱۷ شهریور ۱۳۵۷ در تهران به وقوع پیوست  
**۲۷- واقعه ی ۱۷ شهریور ۱۳۵۷ (جمعه ی سیاه) را توضیح دهید؟** در آن روز که به جمعه ی سیاه معروف شد، مأموران رژیم به طرز بی رحمانه ای تظاهرات مردم را در میدان ژاله (شهدای کنونی) به خاک و خون کشیدند و عده ی زیادی را شهید و زخمی کردند

**۲۸- عکس العمل شاه در برابر اعتراض و تظاهرات ملت به چه صورت بود؟** از یک سو برای فریب ملت، پی درپی نخست وزیران خود را عوض می کرد و مدعی آن بود که پیام انقلاب آنان را شنیده است و به خواسته هایشان توجه خواهد کرد. از سوی دیگر، به مأموران خود دستور می داد که تظاهر کنندگان را سرکوب کنند.

**۲۹- هجرت امام خمینی از نجف به پاریس چه تاثیری در مبارزات انقلاب داشت؟** با حضور امام در پاریس، بسیاری از مبارزان توانستند با ایشان ملاقات و گفت و گو کنند. همچنین این امکان برای خبرنگاران سراسر جهان فراهم آمد تا پیام امام را به گوش مردم ایران و جهان برسانند.

**نکته:** در نتیجه ی مبارزه مردم ایران شاه در روز ۲۶ دی ماه ۱۳۵۷ مجبور به فرار از کشور شد.

**نکته:** رهبر انقلاب اسلامی ایران (امام خمینی) در روز ۱۲ بهمن ۱۳۵۷ به میهن بازگشت.

**نکته:** انقلاب اسلامی ایران در روز ۲۲ بهمن ۱۳۵۷ به پیروزی رسید و عصر جدیدی در تاریخ ایران آغاز شد.

۳۰- **انقلاب اسلامی ایران با چه شعار اصلی به پیروزی رسید؟ و هدف آن چه بود؟** با شعار اصلی " استقلال ، آزادی ، جمهوری اسلامی " به پیروزی رسید و هدف آن از بین بردن وابستگی کشور به بیگانگان و تأمین حقوق ملت در چارچوب قوانین و ارزش های اسلامی بود

۳۱- **سه عامل موثر در موفقیت انقلاب اسلامی ایران را بنویسید؟** ایمان به اسلام - وحدت ملت - رهبری قاطع امام خمینی

**موفق باشید - حسین پور - دبیر مطالعات اجتماعی**